

GARAZINĀTNES UZDEVUMS

„Teorētiskā antroposofija ir tā fotogrāfija, par ko antroposofija īstenībā vēlas būt, un tā vēlas būt dzīva. Tā vēlas, izmantojot vārdus, jēdzienus un idejas ļaut iespīdēt no garīgās pasaules fiziskajā dzīvībai. Antroposofija nevēlas sniegt zināšanas vien; tā vēlas modināt cilvēkos dzīvību, un tā to spēj. Tiesa gan, lai sajustu šo antroposofijas sniegto dzīvību, cilvēkam katrā ziņā pašam jānes tai pretī dzīvība.”
R.Šteiners „Antroposofija” (GA 234)

Dornaha, 1921. gada 1. aprīlis.

Lekcijas saturs:

Individuālais elements vispārējā mūsdienu cilvēces prāta kultūrā. Attīstības gaitā prāta kultūrai jāsatver cilvēka dvēsele. Ar sirdi neapvertais prāta elements kļūst par luciferisko garu guvumu. Tādēļ Zemes attīstība tiek kavēta. Bezpersoniska nodarbošanās ar zinātņi ir kosmiska slepkavība. No mīlestības nepārveidotās cilvēciskās iekārošanas spējas rodas arimaniskas būtnes. Cilvēks var strādāt, no vienas puses, pret demonizācijas, no otras puses, pret automatizācijas tendencēm. Zināšanām jākļūst par gudrību, individuālām iekārēm par cilvēkmīlestību, taču tas ir sasniedzams tikai tīrajā un brīvajā domāšanā.

Aplūkojot to, kas bieži vien ir bijis mūsu ezotērisko iztirzājumu objekts, kas manā „Teosofijā”, „Slepenzinātnē” un citās grāmatās tika apzīmēts kā cilvēkbūtnes iedalījums, un, aplūkojot to kopumā un vairāk no ārpusē, mēs varam redzēt, no vienas puses, visu to, ko var nosaukt par prāta spēkiem, par prāta spējām. Protams, tas, ko mēs saprotam ar jēdzienu „prāta spējas”, aptver visdažādākos elementus no tiem, ko mēs nosaucām par cilvēkbūtnes locekļiem jeb sastāvdaļām, bet tieši ar šādu apcerējumu palīdzību, kas no citiem redzespunktiem aplūko dažādus jēdzienus un idejas, kas mums ir pazīstamas no antroposofijas, mēs varam pavirzīties savās studijās tālāk.

Tātad, mēs redzam, no vienas puses, cilvēciskā gara un dvēseles darbību, kas ir vairāk saistīta ar prāta spēju pielietošanu, un mēs redzam, no otras puses, iekārošanas spēju un gribas ierosināto cilvēciskā gara un dvēseles darbību. Šodien mēs paraudzīsimies uz šīm spējām no visas cilvēces redzespunkta, t.i., mēs gribam uzdot jautājumu, kāda nozīme ir prāta spējām visas cilvēces dzīvē un kāda gribas spēkiem. Šāds apcerējums var būt auglīgs tikai tad, ja cilvēks un cilvēce tiek aplūkoti nevis izolēti no Zemes planētas, bet gan, ja tos aplūko kā vienu Zemes planētas locekli. Tas, ka mēs esam tiesīgi to darīt, izriet, piemēram, no izklāstījumiem, kas ir sniegti „Slepenzinātnē” par mūsu Zemes iepriekšējām attīstības stadijām, proti, Saturna, Saules un Mēness fāzēm.

Ja jūs atcerēsities, kas tur ir teikts par Saturna, Saules un Mēness attīstības fāzēm, jūs redzēsiet, ka tur šis jautājums ir aplūkots savādāk, nekā to dara mūsdienu ģeologi un dabaszinātnieki, kuri, no vienas puses, aplūko Zemi tīri no ģeoloģijas redzespunkta, it kā cilvēks tai vispār nepiederētu, un tad atkal cilvēci pašu par sevi noteiktā ziņā noslēgtajā antropoloģijā, t.i., tā, it kā šī cilvēce staigātu pa kādu tai pilnīgi svešu pamatu. Šāds apcerēšanas veids nevar būt auglīgs. Ja jūs izsekosit, kas ir pateikts par Saturna, Saules un Mēness attīstības periodiem, jūs redzēsiet, ka tur spēkus, kas darbojas pašā cilvēcē, un tos, kas darbojas pārējā planētā, nemaz nevar iedomāties šķirti. Tas, ka uz Zemes cilvēce ir sasniegusi zināmu patstāvības pakāpi un staigā pa Zemes virsmu samērā neatkarīgi no Zemes kā no planētas, ir viens no stāvokļiem cilvēces attīstības procesa ietvaros. Aplūkojot visu pasaules attīstības procesu, to nedrīkst uzskatīt par vienīgo mērauklu, par vienīgo noteicošo faktoru. Mums ir jāaplūko cilvēce saistībā ar visas Zemes attīstību, un tad mums vispirms jāpasaka: ja mēs aplūkosim prāta spējas un atcerēsities, kas ir teikts par Zemes attīstības agrīnajām metamorfozēm, par Saturna, Saules un Mēness metamorfozēm, tad mēs nonāksim pie atziņas, ka tās iekšējās sfēras, tās iekšējās pasaules, kas piemīt mūsdienu cilvēkam, par cik viņš atrodas prāta attīstības stadijā, līdz šim – tātad, iepriekšējās Zemes attīstības stadijās – nemaz nav bijis. Tas, kas šodien ir noteiktā mērā lokalizēts mūsu galvā kā prāts, bija sadalīts pa visu Zemes planētu kā vispārējs prātīgums, kā visu caurstrāvojošs likumsakarīgs prātīgums vai saprātība. Varētu teikt, ka prāts darbojās visās Zemes attīstības norisēs. Pašam cilvēkam uz Mēness, nemaz nerunājot par Sauli un Saturnu, vēl nebija pašam sava prāta apziņas; viņam piemita sava veida sapņaina apziņa. Šajā sapņainajā

apziņā cilvēks raudzījās ārpus sevis, pasaules parādībās un sev neteica: tur ārpus manis norisinās pasaules parādības, un es aptveru tās ar savu prātu; tā vietā cilvēks sapņoja tēlos. Savukārt to, ko mēs šodien izjūtam kā savu prātu, kas ir lokalizēts mūsu galvā, viņš redzēja kā kaut ko tādu, kas caurstrāvo, piepilda lietas un parādības ārpusē. Mēs atšķiram pašus dabas likumus no tā, kas mūsos šos dabas likumus aptver, un saucām šo pēdējo par savu prātu. Agrāko laiku cilvēks, kāds viņš bija mūsu Zemes attīstības senākajos periodos, dzīvoja savā dvēselē apzinoties tikai tēlus, un viņš neatšķīra dabas likumus, kas valdīja viņa apkārtnē, no sava prāta. Dabai pašai bija prāts, tā pati nosprauda sev savus likumus. Tur, ārpusē darbojās prāts. Tas, ka mēs šodien sakām: mēs nesam sevī prātu, un ārpusē ir dabas likumi, ir saistīts ar to, ka mēs atrodamies tajā attīstības stadijā, kad cilvēce ir kļuvusi patstāvīga. Šo dabas likumu summa iepriekšējo laiku cilvēkam bija prāts.

Tātad, mēs kā Zemes cilvēce jau esam līdz noteiktai pakāpei attīstījuši apziņu par to, ka mūsos ir prāts un ārpus mums ir dabas likumi, ko mēs ar savu prātu tikai aptveram. Norādot uz šo faktu, mēs pieskāramies vienam ļoti svarīgam cilvēces attīstības impulsam. Taču mums jāapzinās, ka cilvēcei šis attīstības impulss arvien vairāk jāapjēdz un arvien vairāk jāizstrādā, jo šodien tas vēl nav sasniedzis savu pilnību. Lai arī mēs sakām, ka mums ir prāts, bet ārpusē valda dabas likumi, tomēr mēs vēl neesam šo prātu pilnīgi apguvuši. Mēs kā cilvēce esam šai ziņā palikuši, tā teikt, pusceļā, jo esam tikai pa pusei uzņēmuši sevī prātu, un šis fakts pieder pie fenomeniem, kuri pirmām kārtām jāaplūko tieši no garazinātnes viedokļa. Mēs šodien vēl esam ārkārtīgi lepnī par to, ka visā, ko var atzīt par mūsu prāta īpašumu, ko mēs atzīstam kā cilvēciskas zināšanas, ir kaut kas kopīgs visiem cilvēkiem. Šodien arvien vēl ir spēkā kaut kas tāds, kas ārkārtīgi dziļi ietekmē cilvēka dabas attīstību, proti, pārliecība, ka zinātne būtu jāizveido kā kaut kas vispārējs, kā pāri cilvēcei plīvojošs **kaut kas** un, ka tiem, kuri veltī sevi zinātnei, noteiktā mērā jāupurē sava individualitāte, ka viņiem jādomā tā, kā domā „**ikviens**”. Tas ir tieši mūsu sabiedrisko mācību iestāžu ideāls – izstrādāt zinātni, kas būtu absolūti bezpersoniska, kurā nebūtu nekā individuāla, padarīt šo zinātni par kaut ko tādu, attiecībā uz ko pēc iespējas mazāk būtu jālieto vārds „Es” un pēc iespējas vairāk bezpersonisko runas formu: „Tas un tas tika atrasts”, „Tas un tas tiek uzskatīts par patiesu”. Un tieši oficiālo zinātnes pārstāvju ideāls šodien būtu, lai, pārejot no vienas augstskolas citā, atsevišķus docentus nemaz nevarētu atšķirt vienu no otra, ja nu vienīgi pēc temperamenta. Tas derētu par ideālu, ja, teiksim, kaut kur Ziemeļos varētu noklausīties referātu par botāniku, pēc tam ar gaisa balonu aizlidot uz Dienvidiem un tur noklausīties šī referāta turpinājumu, un, ja šis turpinājums, kā arī pats referāts, pilnībā atbilstu tam, kas tieši „ir zināms” botānikai! Kaut kas bezpersonisks, neindividuāls – tas ir tas, kas šajā jomā tiek uzskatīts par pareizu, un pastāv šausmīgas bailes no tā, ka šī cilvēciskā prāta produkcijā, nedod dievs, varētu iekļūt kaut kas personisks. Tieši šajā jomā notiek visas cilvēciskās kultūras vislielākā nivelēšana. Šeit lepojas ar to, ka nenovirzās no reiz noformulētām tēzēm. Zinātnei grib pēc iespējas atdalīt no cilvēka. To nošķir no cilvēka arī kādā citā ziņā. To varētu ilustrēt ar piemēriem. Iedomājieties tikai, ka šodien lielākā daļa cilvēku, kas piedalās zinātnes dzīvē, raksta savas disertācijas un grāmatas kandidāta vai profesora grāda iegūšanai utt., pēc iespējas mazāk ir klāt savos darbos, un viņi nemaz arī necer, ka šīs viņu grāmatas kāds vispār lasīs. Tās tiek sarakstītas, bet diez vai tās lasa kaut vai atbilstošo kolēģiju locekļi, kuriem tās jāpārbauda, vai arī izlasa kaut kā un tad pasaka citiem, kā viņiem šie darbi jānovērtē. Zinātne, lūk, ir kaut kas tāds, par ko „domā”, nevis kāda persona. Un tad visas šīs grāmatas tiek noguldītas bibliotēku glabātuvēs. Ja kāds kādreiz atkal saraksta kaut ko līdzīgu, viņš pāršķirsta bibliotēkas katalogu, kur var atrast kaut ko, kas būtu jāievēro, un tad tas atkal tiek noglabāts, pēc iespējas mazāk skarot individuāli personisko. Tas viss jau ir atdalīts no cilvēka personības. Jā, mani mīļie draugi, bibliotēkās ir neskaitāmas lietas, kas nevienam personīgi nevar interesēt. Būtībā tas ir briesmīgs stāvoklis. Taču vēl briesmīgāk ir tas, ka īstenībā cilvēki to nemaz nenojauš un jūtas absolūti mierīgi pārliecībā, ka viņiem pašiem nekas nav jāzina, jo bibliotēkās taču visu var atrast, ja vien prot sameklēt katalogā pareizo šifru. Tur lietas atrodas, bet cilvēku dzīve rit garām šādai zinātnei, kas paliek kaut kas vispārējs. Šai zinātnei, protams, būtu jāizskatās savādāk, ja cilvēki glabātu to savās galvās nevis bibliotēku plauktos. Tas ir tas, kas it kā caur mazu spraudziņu (jo par šo tēmu jau varētu pateikt daudz vairāk) ļauj ieskatīties mūsdienu situācijā un ieraudzīt, cik vispārējā prāta kultūra mūsdienās ir vēl neindividuāla, bezpersoniska. Tā peld kaut kur pāri cilvēku galvām kā tāds mākonis. Taču īstenībā cilvēku sasniegumi jau nepieder tikai cilvēkiem; tie pieder visam kosmosam. Tādēļ es arī teicu, ka, lai tiktu pie auglīgām atziņām, mums jāaplūko cilvēks saistībā ar viņa planētu un tad atkal jāaplūko planēta saistībā ar visu kosmosu.

Tātad ar to, ko cilvēks saražo pielietojot savu prātu, viņš var izrīkoties divējādi. Viņš var sasprindzināt savu prātu, lai izstrādātu zinātnes, kuras visas saplūst vienā lielā „pastāv viedoklis”, „ir zināms”, „tika sasniegts šāds un tāds progress”; tad viņš ieraksta to visu grāmatās un noglabā, un tad tā ir „zinātne”,

kurai garām izaug paaudze pēc paaudzes, un cilvēki, šādi pielietojot savu prātu praktiski izkalst. To, kas viņiem pašiem šķiet interesants, viņi meklē kaut kur citur, tikai ne tajā, kas tik un tā ir nepatiesība – objektīva, nevienas personības neskarta nepatiesība, kas glabājas bibliotēkās; to tad viņi neskar. Ir gadījies piedzīvot tādas zinātnieku sapulces, kuru terminoloģijā bija sentence, kas nozīmē „nevietā un nelaikā runāšanu par šauri speciālām tēmām”. Skaitījās necienīgi oficiāli runāt par atsevišķiem zinātniskiem jautājumiem šauros profesionāļu lokos. O nē, tur runāja gan, bet dažnedažādas citas muļķības, kas katrā ziņā bija visai tālu no zinātniskām problēmām. Un tie, kuri izrādīja vājību būt kaut cik sajūsminātiem par savu zinātņi un, teiksim, pie tējas vai melnās kafijas uzsāka runāt par vienu vai otru filoloģisku vai kādu citu tēmu, tie arī bija ļaudis, kuri „nevietā un nelaikā runāja par speciālām tēmām” un kurus nemēdza ņemt pārāk nopietni, jo viņiem, lūk, pietrūkst sabiedriskā cilvēka gara, t.i., viņu gars ir par sīku vai par šauru.

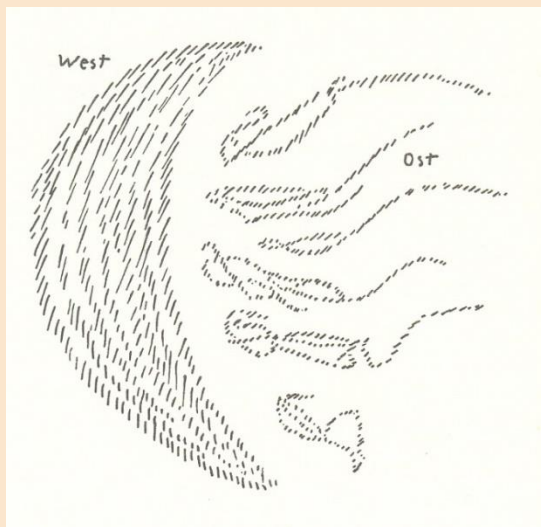
Reiz man gadījās satikties ar šo bezpersonisko elementu zinātnē visai īpatnējā veidā. Es biju klāt vienā sapulcē, kur Helmhols lasīja savu referātu. Šo referātu, kuru Helmhols burtiski nolasīja no lapas un kas uz to laiku, kad viņš to lasīja, jau sen bija publicēts, ļaudis klausījās kā nu vispār pieņemts klausīties šādus referātus. Pēc referāta pie mums pienāca viens žurnālists un teica: „Kam tas viss vajadzīgs? Kurš grib, var šo referātu izlasīt, jo tas ir nodrukāts; kādēļ tas vēl jālasa priekšā? Būtu daudz prātīgāk, ja Helmhols vienkārši apstaigātu auditoriju un pasniegtu katram roku. Ar to būtu padarīts daudz vairāk.” Tas ir labs piemērs tam, cik cilvēks jūtas svešs tādai zinātnei, kas plivinās gaisā kā kaut kas absolūti bezpersonisks. Pats par sevi saprotams, ka, nodarbojoties ar šādu zinātņi, cilvēki vienkārši izkalst. Tātad, tas ir viens veids, kā var piedalīties prāta kultūras veidošanā.

Cits veids ir tas, kad cilvēks interesējas par visiem sīkumiem, kad viņa dvēsele ar savu degsmi aizdedzina un atdzīvina zinātņi, pārkausē to dzīvos jēdzienos, un viss, ko mēs saprotam, aptveram, tūlīt tiek uzņemts intīmajā dvēseles dzīvē. Tādējādi, izprotot atsevišķas zinātnes nozares, var pamazām arī visu zinātnes devumu patiešām caurstrāvēt ar iekšēju uguni. Tā pamazām var iedziļināties visā pasaules esamībā; tā var izveidot kaut ko tādu, kas ikvienam cilvēkam, kas ar to nodarbojas, kļūs par vispersoniskāko lietu. Tas ir cits. No vienas puses, viss, kas tiek darīts, ir bezpersonisks, atšķirts no cilvēka. Tad jau labāk būtu izgudrot automātus zinātniskam darbam, lai zinātniekiem vairs nemaz nebūtu jādomā ar pašu galvām. Tad varbūt automāti varētu producēt šādu zinātņi bez cilvēkiem.

Bet viss, kas notiek šādi, t.i., cilvēkiem ar visu sirdi un dvēseli nodarbojoties ar zinātņi, skar ne tikai cilvēku vien. Tas skar visu planētu un līdz ar to arī visu kosmosu, jo tas, ko cilvēks paveic domājot, kaut ko veidojot ar sava prāta palīdzību, ir notikums līdzvērtīgs tam, kad ūdens no avota ar upes straumi plūst uz jūras pusi, vai, kad tas izgaro, vai arī, kad līst lietus. Tas, kas notiek ārēji materiāli, kad līst lietus vai dīgst augi utt., ir viena veida notikumi. Tas, kas notiek pateicoties cilvēkam, ir cita veida notikumi, bet arī tie neattiecas tikai uz cilvēku, bet gan uz visu planētu. Un tieši tas arī ir cilvēka uzdevums Zemes attīstības procesā, ka viņš ieņem sevī prātu, kas agrāk aizpildīja visu starpplanetāro kosmosu, savieno to ar sevi. Tas ir impulss, kas ienāk attīstības plūsmā un ļauj cilvēkam padarīt zināšanas par savu personīgu lietu, caurstrāvēt tās ar savu entuziasmu tā, ka tās var tikt pārņemtas ar viņa sirsniņas uguni. Un ja viņš to nedara, ja viņš uzkrāj galvā bezpersoniskas zināšanas, tad kaut kas, kam jānotiek attīstības ziņā, nenotiek, proti, cilvēka dvēsele netiek aptverta ar prāta kultūru. Prāta kultūra attīstās tikai galvās un līdz ar to līdinās pārāk tālu no Zemes virsmas. Tas, ka daži cilvēki ir maza auguma un viņu galvas sniedzas varbūt tikai līdz citu cilvēku sirds līmenim, nemaina lietas būtību; prāta kultūra attīstās tikai galvās, lai arī īstenībā tai būtu jāpārņem arī cilvēku sirdis. Savukārt to, kas netiek aptverts ar sirdi, kas nav caurstrāvēts ar cilvēka dvēseles siltumu, pārņem luciferiskie gari. Vienīgā iespēja izraut prāta pasauli no luciferisko garu „rokām”, ir caurstrāvēt to ar dvēseles spēkiem, padarīt zināšanas par personisku lietu. Tas, kas jau ilgi notiek mūsu laikā un kam būtu jāmainās, ir tieši tas, ka mēs netieši, aplinkus ceļos – caur aukstu, sausu prātošanu – ļaujam Zemes esamībai kļūt par luciferiskās pasaules guvumu. Tādējādi Zemes attīstība tiek aizkavēta, tā tiek paturēta agrākā līmenī un nevar sasniegt savas attīstības mērķi. Ja cilvēki vēl ilgi turpinās nodarboties ar bezpersonisko zinātņi, tad sekas tam būs tādas, ka viņi vispār zaudēs jebkādu dvēseliskumu. Šī bezpersoniskā zinātne ir cilvēciskā dvēseliskuma un garīguma slepkava. Tā izkaltē cilvēku, tā padara viņu sausu, un galu galā tā padara visu Zemi par kaut ko tādu, ko var nosaukt par mirušu planētu apdzīvotu ar cilvēkiem-automātiem, kuri ir zaudējuši savu dvēseli un savu garu. Arī šeit jāsaprot, ka tas jāuztver ļoti nopietni. Nedrīkst vienkārši noskatīties uz šo kosmisko slepkavību, ko paveic abstrakta, bezpersoniska nodarbošanās ar zinātņi uz Zemes. Tas ir viens.

Kaut kas cits ir iekārošanas spēja. Tā ir saistīta ar cilvēka gribas elementu, un tas, kas ir saistīts ar gribas elementu cilvēkā, arī var iet divus ceļus. Vienā no šiem ceļiem viss tiek pēc iespējas pilnīgāk pakārtots baušļiem vai valsts likumiem utl. un pieskaņojas vispārējai likumdošanai tā, ka, pastāv šie vispārējie likumi un tiem blakus tikai gluži instinktīvas cilvēku iekāres.

Otru ceļu var raksturot tā, ka to ejot cilvēka iekārošanas spēja, viņa gribas elements pamazām paceļas līdz tīrai domāšanai, izdzīvo sevi brīvi un individuāli un tad mīlestības nests ieplūst sociālajā dzīvē. Šis ir tas gribas un iekārošanas spējas izpausmes veids, ko es esmu aprakstījis „Brīvības filosofijā”. Tur es esmu parādījis, ka vispārējiem cilvēciskiem likumiem jāizriet no katra cilvēka individualitātes. Ja tas, kas nāk no cilvēka individualitātes, paceļas līdz tīrai domāšanai, tad atsevišķu cilvēku saskaņotas rīcības rezultātā rodas sociālā kārtība. Cilvēki baidās no tādas sociālās iekārtas, kurā ikviens cilvēks pats nosaka savas rīcības virzienu, vadoties pēc savas individualitātes. Viņi gribētu no ārpusē organizēt to, kas cilvēkiem jāgrib. Mīlestības vietā, kas dzīvo katrā cilvēkā un nosaka viņa rīcību, viņi gribētu nolikt kategorisko imperatīvu. Taču tādēļ, ka pastāv šādi abstrakti baušļi – vai tie ir baušļi pēc dekaloga parauga vai atsevišķu valstu likumi –, no cilvēka individuālās būtības izpaužas tikai instinktīvas iekāres, tās iekāres, ko šodien var redzēt īpaši uzplaukštam un kas būtībā ir kļuvušas par mūsu laika vienīgo sociālo jeb cilvēkus vienojošo faktoru. Un tas, kas notiek cilvēkā, ja viņš neizveido savu gribu atbilstoši savas individualitātes prasībām, t.i., ja viņš nepaceļ to līdz tīrai domāšanai, arī nav kaut kas, kas attiecas tikai uz pašu šo cilvēku, tas attiecas uz visu planētu un līdz ar to uz visu Kosmosu. Pēc tā, kas rodas, ja cilvēciskā griba nevar izveidoties individuāli, kāro arimaniskie gari. Viņi to piesavinās, viņi izmanto visu, kas dzīvo cilvēku gribas izpausmēs kā bez mīlestības izdzīvotās iekāres, tādējādi, ka pārnes to uz individuālām dēmoniskām būtnēm. Tātad, ja no prāta darbības, kas plivinās pāri cilvēcei, rodas drīzāk kāda vispārēja būtne, tad no atsevišķu individualitāšu mīlestības nepārveidotās iekārošanas spējas rodas pavisam individuāli veidotas dēmoniskas būtnes. Un ja neviens netiekots pēc sociālās iekārtas, kurā būtu iespējama cilvēku brīvībā balstītā kopdzīve, tad Zeme neizbēgami piepildītos ar šādām būtnēm, kas gan būtu individuālas, taču to eksistence būtu arimaniski spokaina, un tās atņemtu Zemei iespēju metamorfozes ceļā pāriet savā nākamajā planetārajā posmā, Jupitera stāvoklī.

dēmonu varā. Un tas, kas attīstās Rietumos, iet kaut kāda vispārējā prātīguma virzienā, kas grib pamazām pataisīt cilvēkus par automātiem.

Šis lietas jau var skaidri vērot pēc to automātu ievirzes, kas šodien jau daļēji pastāv. Es pilnīgi apzināti saku „daļēji”, jo tie vēl tomēr ir ļoti individuāli. Daudzviet šo automātismu jau var redzēt, taču šajos automātos arvien vēl ir kaut kas individuāls, kaut kas, ko var vērot kā tādu piedēkli pie katra atsevišķa automāta; kādu piedēkli, kurā, ja tik tās lietas vēl nav pārvērstas par banknotēm, skan pēc zelta un sudraba. Taču vispārējs automātisms jau noteikti darbotos tādējādi, ka arī individuālie naudas maki kļūtu par vispārējiem komunistiskiem naudas makiem.

Uz to šodien jāraugās ne tikai ar simpātiju vai antipātiju, bet gan aiz tā jāsaprata pasaules norises, jāredz viss, kas notiek starp cilvēkiem saistībā ar kosmiskām norisēm. Paskatoties uz lietām šādi, varēs sev pateikt: cilvēkam ir dota iespēja palīdzēt planētai attīstīties uz priekšu. Tāds īpašs esamības veids, kāds

Ja to uzzīmē shematiski, tad būtu tā, ka abstraktais prātīgums būtu izveidojis mūsu planētu uz vienu pusi (skat. zīmējumā pa kreisi), neļautu tai sasniegt savu pilnību. Un, no otras puses, tas, kas rastos no mīlestības nepārveidotās gribas, veidotu tikai individuālās būtnes (pa labi), un tas ir tieši tas, ko izzinošais gars jau šodien var redzēt, ja ieskatās civilizācijas tendencēs, kas grasās aprakt planētas Zeme pareizās attīstības gaitu. Un tas ies arvien tālāk, ja netraucēti turpinās attīstīties, no vienas puses, tie impulsi, kas pašlaik tik spēcīgi plaukst Rietumu pasaulē, un, no otras puses, tas, kas tik spēcīgi attīstās Austrumu pasaulē. Tas, kas balstoties vienīgi cilvēciskajā subjektīvismā veido dekadencē nonākušās valsts kultūras saturu, būtībā ir kaut kas tāds, kas grib ievirzīt Zemes attīstības procesu tādējādi, lai tas nokļūtu individualizēto

šeit tika iezīmēts, draud cilvēcei, ja tā nemēģinās pārvērst zināšanas gudrībā. Un to var sasniegt tikai tad, ja cilvēks tieksies pēc zināšanām kā personība, ja viņš uzņem tās sevī personiski un atkal savienos ar to, kas apkārtceļos, pateicoties mīlestības pārveidotajai individuālajai iekārošanas spējai, kļūs par vispārcilvēcisku lietu.

Garazinātne var palīdzēt smalki izprast šīs kopsakarības. Būtībā tas jau šodien ir redzams Mēnesī, kas ir apstājies savā attīstībā un kurā mēs varam saskatīt Zemes iespējamā likteņa kosmisku simbolu.

Kad Mēness atrodas savā pirmajā vai pēdējā ceturksnī, tā sirpja formā var ieraudzīt to, par ko varētu kļūt Zeme. Redzošajam tā tumšajā pusē atklājas pārjutekliskas lietas, proti, dēmoniskas figūriņas, kas pretīgi kustas Mēness sirpja iekšpusē. Pilnīgi pareizi būtu teikt, ka ar tiem līdzekļiem, ko es tikko minēju, cilvēkam ir jāpasargā Zeme no mēnessveidīgas esamības. Mēness rāda mums kosmiskajā tēlā to, kas var notikt ar Zemi. Mums jāpierod arī tajā, ko mēs redzam ārējā kosmosā, saskatīt dziļu jēgu. Raugoties uz Mēnesi, mums sev jāsaka: tas norāda mums uz to, kas kosmiskās attīstības gaitā ir izveidojies par Zemes esamības karikatūru, kas parāda, kāda tā var kļūt, ja cilvēks neiemācīsies padarīt bezpersoniskās zināšanas par savu personīgu lietu, ja viņš neprātis pārkausēt savas individuālās iekāres mīlestībā, pateicoties kurai uz Zemes var izveidoties asociatīvā sociālā dzīve, kas būs visas cilvēces kopīgo interešu objekts. To, kas notiek kosmosā, var labāk saprast, ja ieskatās tajā, kas notiek cilvēkā, un otrādi – cilvēka uzdevumu var pareizi saprast, ja izprot kosmisko notikumu jēgu. Tad nonāk arī pie tā, kam jādzīvo cilvēcē kā moralitātei, kā ētiskumam.

Tas, kas šeit tika pateikts par Luciferu un Arimānu, tik tiešām nav domāts teoretizēšanai, lai tagad par to vien runātu: tas, lūk, ir Arimāns un tas, lūk, ir Lucifers. Šie jēdzieni jāuzņem sevī, jāapgūst tik pamatīgi, lai visā, kas ap mums notiek, saskatītu luciferisko garu darbus, kas grib aizturēt Zemi uz tās agrākajām attīstības stadijām, un, lai visā, kas ir Arimāns, redzētu to, kas grib aizkavēt pašreizējo Zemes attīstības stadiju uz vietas, lai tā netiktu tālāk, nākamajās attīstības stadijās. Šīs tendences ir jācaurredz līdz pat sikumiem. Jāprot morālās lietas vērtēt dabas likumu gaismā un dabas likumus – morāles gaismā. Ja tas notiks, tad līdz ar to tiks pārņemts tilts starp morālo pasaules uztveri un teorētisko – tilts, par kuru es šeit esmu itin bieži runājis.

No šī redzespunkta jāaplūko arī tas, kas notiek šodien, jo tikai tad, ja cilvēka brīvā griba iejauksies šajā pasaules procesā, varēs pielietot to, ko es jums šodien uzskicēju. Turpmākā Zemes attīstība ir viscaur cilvēka un cilvēces rokās. To nedrīkst neņemt vērā. Kurš vēlas tikai teoretizēt, kurš, piemēram, grib tikai redzēt, tikai dzirdēt, ka pēc tik un tik gadu simteņiem vai gadu tūkstošiem notiks tas un tas, tas neņem vērā to, ka mēs jau šodien dzīvojam laikmetā, kad cilvēcei ir dota iespēja darboties līdz pie Zemes metamorfozēm; tas neņem vērā, ka cilvēka dvēselei ir jāienem sevī vispārējs pasaules prāts, un, ka no cilvēka vispārcilvēciskās mīlestības formā, kas ir sasniedzama tikai tīrajā, brīvajā domāšanā, jāplūst tam, kas individuāli dzīvo cilvēkā kā iekārošanas spēja.

Līdz ar to es esmu parādījis jums divas svarīgākās kultūras plūsmas, un es esmu mēģinājis no vēl vienas puses parādīt, kāds ir nopietni domātās garazinātnes uzdevums. Šis uzdevums ir atrodams šajā virzienā. Tas patiesi nav atrodams dažu cilvēku labsajūtā, kas pārņem viņus uzzinot par šo un to, bet gan tā būtība ir tāda, ka cilvēces attīstībā ir jāiejaucas tādējādi, lai pasaules process iegūtu pareizu, cilvēcisku formu.